

Mēs sekojam tam, ko piedāvā dzīve

Pirmā daļa

LATVIJAS RADIO 3 "KLASIKA" 25 GADU JUBILEJĀ

Anna Marta Burve

Šī gada 2. novembrī Latvijas Radio 3 "Klasika" izskanēja pirmais raidījums "Klasikas Kurmis". Kurmītis skanēja tamdēļ, ka "Klasika" 2021. gada 1. janvārī svinēs divdesmit piecu gadu pastāvēšanas jubileju. Tam par godu šķita interesanti klausītājiem piedāvāt veltījumu ciklu visiem radio "Klasika" raidījumiem un beigu beigās arī pašām personībām. Runājot par tām, mani virmo sajūta, ka citviet grūti būtu atrast tik pašizliedzīgus sava darba fanātiķus. Diendienā viņi rada raidījumus – mākslasdarbus, kas klausītājiem dod bagātīgu izziņas materiālu par mūziku īpašā, tikai "Klasikai" raksturīgā atmosfēriskumā.

Bet nu pie konkrētības. Jāsaka liels paldies brīnišķīgajiem "Klasikas" kolēģiem Sandrai Ēdzveckai, Orestam Silabriedim un Ingai Saksonei, Intai Pīrāgai, Dinai Dūdiņai-Kurmiņai un Marutai Rubezei, kuru apskauzamā dedzība, profesionalitāte un talants spilgti izpaudies viņu radītajos kurmišos. Tieši šo kolēģu raidījumi šoreiz tiek izlikti uz papīra "Mūzikas Saules" lasītājiem. Taču jāpatur prātā, ka tas ne tuvu nav viss izdarītais darbs. Žurnāla nākamajos laidienos turpināsim godāt pārējo kolēģu veidotos raidījumus. Līdz ar to šis ir veltījums ne tikai uzticīgajiem, erudītajiem "Klasikas" klausītājiem, bet arī brīnišķīgajiem radiokolēģiem, kuru darbs nepārstāj pārsteigt un iedvesmot. Paldies jums par to! Šim rakstam izvēlējos tos raidījumus, kuros vairāk vai mazāk atspoguļojas "Klasikas" personību saskare ar klausītājiem. Apzināsim, kas un kad "Klasikā" sācies, un tādā gadījumā pavisam noteikti jāsāk ar raidījumiem, no kuriem klasiskās mūzikas programma izaugusi. Laika gaitā šie Mūzikas redakcijas darinājumi mainījušies visdažādākajā veidā, un pavisam iespējams, ka daļai no jums, lasītāji, turpmākās lappuses būs kas pavisam jauns, bet daļai šis būs sentimentāls atgādinājums par sen aizmirsto.

"Sveiks, arhivār!" – "Nāc taču iekšā! Ko tu mīdi paklājiņu?"

"Klasikas" balss Sandra Ēdzvecka, sūtot vissirsnīgākos sveicienus bijušajam kolēģim Oļģertam Šustam (1927), sāk ar raidījuma "Mūzikas stunda visiem" (pirmoreiz ēterā 1980. gada 9. oktobrī) izpēti un uzrunā LR3 "Klasika" direktori Gundu Vaivodi, producenti Ingu Saksoni, kā arī redaktore Ilgu Augusti un Marutu Rubezi. Kāds dāmām palicis atmiņā Oļģerta raidījums un kā tas pārveidojies?

Gunda atminas, ka Oļģerta raidījums bija viens no retajiem, kurš spēja uzrunāt un ieinteresēt dažādas auditorijas: gan pieaugušos un bērnus, gan izglītotos, gan mūzikā neiesvaidītos. Oļģertam piemītusi spēja raksturot mūziku, terminus, skaņdarbus tik aizraujošā veidā, ka tas bijis tikams un saprotams ikvienam.

Oļģerts Šusts

Mūzikas redakcijas galvenais redaktors Viesturs Vītoliņš un Elmārs Lācis

"Gadās, ka uznāk dziedātgribēšana. Piemēroti vārdiņi ir, bet mēldiņa nav."

Ingai visupirms nāk prātā bērnība, kad raidījumu varēja klausīties ar neatslābstošu interesi un iztēloties kolorītos tipāžus, kas sarunājās otrpus radioaparātam. Otto jeb pats Oļģerts, kuram esot bijusi tāda divaina balss kā pasaku rūķim. Tad pienāca klāt arhivārs Elmārs Lācis (1931–1998) ar visu tik iemīļoto "Sveiks, mīldraudziņ!". Klausītājus uzrunāja arī diktore Dzidra Liepiņa (1927–2013), kurai balss tik atbilstoši viņas vārdam. Līdztekus piesātinātajam

saturam viņu visu runā varēja klausīties kā mūzikā.

Pēc "Mūzikas stundas visiem" Oļģerts veidoja arīdzan "Otto stāstiņus", kas bija "Mūzikas stundas" samazinātā versija, atceras Gunda Vaivode. Viņš vācis un savācis visinteresantākos fragmentus no skaņuplaķēm, veciem ierakstu ruļļiem. Fonotēkā pat ir vesela kompaktdisku sērija, kur var atrast šos interesantos ierakstus un troksnišus. Par to "Klasikas" komanda Oļģertam Šustam ir ļoti pateicīga.

"Otto stāstiņi" skanēja no 2003. gada oktobra, un 2009. gada sākumā "klasīķi" tos vēl raidīja atkātojumos: svētdienās 10.30 no rīta. Tajā laikā arī radās raidījums "ABC".

"Šoreiz par to, kas slēpjas aiz vārda perkusijas"

Inga stāsta, ka jau raidījuma "Atspere" laikā pirmās stundas noslēgumā šī ābece skanējusi. Smejoties producente atzīst, ka tēmu izvēle, kā jau tas "Klasikai" raksturīgi, bijusi ļoti brīva. Taču pats galvenais bijis liels atlases darbs, lai spētu iekļauties vien trijās minūtēs! "Klasikas" balsis raidījumu mīļi iesauca par ābecīti. Ideja šādam raidījumam, iespējams, radusies vienā no Ogres Mūzikas dienām, kurā piedalījās jaunie mūziķi un kāds no Ogres mūzikas skolas jautājis, vai "Klasika" varētu piedāvāt kaut ko izzinošu, izglītojošu.

Sandra atminas, ka 2003./2004. gada sezonā bijis tāds raidījums "Iztikas minimums". Ideja bija ņemt visiem zināmus skaņdarbus un saistošā veidā par tiem pastāstīt. Vai arī šeit izvēle bija diezgan brīva? Uz to grūti atbildēt. Gundai palicis prātā, ka reiz raidījumā runājusi par Žorža Bizē "Karmenu" un par tās dažādiem aranžējumiem, viņa atklājusi, ka šī mūzika ir tā, kas skan visbiežāk. Iedomājieties, ik pēc deviņām minūtēm kaut kur pasaulē skan "Karmena"!

Bija vēl viens raidījums – "Latvijas kultūras kanons mūzikā", kas klausītāju ausis sasniegta 2009. gadā no 20. līdz 29. aprīlim ik vakaru pa 10 un 20 minūtēm. Gunda Vaivode un Orests Silabriedis piedalījās darba grupā, kas no daudziem jo daudziem komponistiem un viņu skaņdarbiem šo kanonu izveidoja. Pavisam loģiski, ka tam pēc tam bija jāskan "Klasikā".

Un tā, sākot ar "Mūzikas stundu visiem", pa ceļam apstājoties vairākās pieturās, pamazām nonākam līdz Oļģerta raidījuma turpinājumam "Bolero" (2011–2016).

2011. gada 16. oktobris. Pirmā raidījuma balss piederēja Gundai, kura atceras: "Vajadzēja kaut ko skaidrojošu, jaunu. Veidojām to cilvēkiem pieejamu: līdzās nopietnajiem sižetiem, kas attiecās uz mūziku, bija izklaidējoši elementi. Ļoti spilgti atceros stāstus par dzīvniekiem uz skatuves. Par to komponists Arturs Maskats stāstīja – kaķis izrādes laikā iznāk uz skatuves! Vai arī sižets par mūsu simt galvām – deputātiem.

Piespiedām viņus atzīties savā mūzikas mīlestībā, un, ziniet, tā mīlestība bija ļoti dažāda. Piemēram, Ilmārs Latkovskis, izvēlējās Vāgneru, Imantu Kalniņu, bija arī kaut kas no "Līviem". Raidījumā "Bolero" bija arī sižets "Opera vārās". Ņujorkas Metropoles operas suvenīru veikaliņā reiz ieraudzīju grāmatu *Oper kocht*, kurā varēja lasīt opermākslinieku receptes. Starp citu, pati daudz ko no šīs grāmatas izmēģināju!"

Gadu gaitā demokrātiskās rubrikas sāka atkrist, jo tēmas kļuva arvien plašākas, daudzveidīgākas. Ingai bija liels prieks tikties ar fizikiem, matemātiķiem, dabaszinātniekiem. Tieši viņa veidoja raidījumus, kuros mūzika sastapās ar dabaszinātnēm.

"Šoreiz raidījuma tēma: samba. Stāstīsim, kā tā radusies un kļuvusi par balles un sporta deju, uzzināsīt, ko nozīmē sambodroms vai, piemēram, figūra Corta Jaca un kāda loma sambai ir priekšvēlēšanu cīņās Brazīlijā."

Ilga uzsver, ka "Klasikas" cilvēki allaž centušies stāstīt ne tikai par vispārzināmām tēmām, bet arī tādām, kas pašiem likušās ļoti intriģējošas un klausītāju uzmanību piesaistošas. Ilgai reiz raidījumā bijusi tēma "Dirģenta zizlis". Toreiz pati uzzinājusi kuriozu faktu, ka dirģenta zizlis, kas izlikts Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā kā Rihardam Vāgneram piederošs, patiesībā, visticamāk, bijis priekšmets, ar kuru pakasīt muguru.

"Raidījumā "Bolero" šoreiz par mūziku kā spēli, par šahu un par mūziku cirkā."

"Mēs jau faktiski bijām ar priekšrocībām," saka Maruta un turpina: "Oļģertam bija jākopē milzīgs daudzums skaņuplašu, jārokas cauri aizrobežu literatūrai un enciklopēdijām. Ar savu plašo redzesloku viņš pats bija kā enciklopēdija! Savukārt mēs drīz vien sākam gūglēt un reizēm diemžēl vairāk uzticējamies aši sagramstītam Vikipēdijas rakstam, nekā solīdai Grove vārdnīcai. Gribu arī uzsvērt, ka mūsu darbs ir tāds, kurā

paši izglītojamies nemitīgi. Tad nu, sevi izglītojot, mēs izglītojam arī klausītājus."

"Kad Uldis noslikušo Baibu nesa ārā no ūdens, tad patiešām aukstajā Daugavas krastā pilnā skaļumā skanēja Iman-ta Kalniņa mūzika. Tas bija tik šausmīgs aukstums! Es brīžam nevarēju saprast, no kā man tie drebuli, no aukstuma, vai arī no mūzikas..."

Divas sezonas "Klasikas" vilnī skanēja raidījums "100 Latvijas pirmizrādes". Raidījuma producente bija Dina Dūdiņa-Kurmiņa. Sākumā šķitis neiespējami atlasīt 100 pirmizrāžu no dažādām jomām – tur bija teātris, mūzika, kino. Taču ar profesionālu atbalstu tas izdevās. Teātra jomā konsultēja Silvija Radzobe, Nacionālā kino-centra darbinieki ieteica kino. Ar mūziku paši "Klasīķi" tikuši galā. Bet par rašanos? "100 Latvijas pirmizrādes" tapa par godu Latvijas simtgadei, taču ēterā skanēja jau mazu laiciņu pirms – 2017. gada pavasarī. Tika pieaicināti arī papildspēki. Ar teātra raidījumiem palīdzēja radiokolēģes Alda Briede, Laima Slava, arī Māra Rozenberga. Dina ir pārliecināta, ka šos raidījumus noteikti varēs klausīties arī pēc desmit gadiem. Savu aktualitāti tie zaudējuši nebūs gluži tāpat, kā it visi pārējie.

"Tu beidzot esi savācis savu ruļļu kaudzi, diskus un nu esi gatavs doties uz studiju parunāties un spēlēt mūziku, kas tev pašam patīk."

Tā dzīvos raidījumus apraksta skaisti zemā "Klasikas" balss Gita Lancere. Šo raidījumu laikā radiopersonībām ir iespēja būt tiešā kontaktā ar klausītājiem, radot noskaņu, uzrunājot dzīvus cilvēkus un pat sazvanoties ar viņiem. Taču ne vienmēr viss bijis tik rožaini. Orests Silabriedis un Inga Saksone stāsta, ka daudzi no tiem, kuri šobrīd dzirdami ēterā, savu darbu radio sāka 80. gados. Tobrīd viss bija stingri, stingri – iziešana ēterā nebija tik vienkārša, to brīnīgi apraksta ilggadējā Latvijas Radio diktore Sandra Glāzupa: "Diktors faktiski

bija pirmais un galvenais cilvēks visā lielajā Radiomājā. Tikai viņam bija ļauts tiešraidē doties pie mikroфона, uzrunāt tautu. Parasti tās bija ziņas. Un tad diktors bija viens no tiem, kurš ielasīja visus pārējos raidījumus. Redaktors tikai sagatavoja tekstu, bet pie mikroфона to ierunāja diktors.”

Inga atceras, ka tieši tāda arī bijusi viņas ienākšana radio. Pirmais uzdevums, kas bija jāapgūst? Sēdēšana pie rakstāmmašīnas un tā saukto raidījumu vāciņu sarakstīšana, kā arī pieteikumi diktoram. Taču viņa dzirdēja un juta, ka pastāv vēl kāda iespēja tikties ar klausītāju. Un tie bija dzīvie ēteri jeb ultraisviļņu raidījumi (UĪV). Par tiem arī nedaudz stāsta bijušais Mūzikas redakcijas vadītājs Gunārs Jākobsons (nejaukt ar sporta komentētāju – *red. piez.*) atceras, ka UĪV praktiski bija “Klasikas” pirmsākumi, jo pamatā tur skanēja akadēmiskā mūzika, mazliet arī džezs.

80. gadu beigās Ināra Jakubone devās uz Holandi, jo holandiešus bija ļoti ieinteresējis tas, kas tobrīd notiek Latvijā un it sevišķi Latvijas kultūrā. Latvija nedaudz sāka iziet pasaulē. Ināra tur dzīvoja diezgan ilgu laiku, tikās ar ievērojamiem komponistiem un tika arī līdz Holandes Radio. Tieši tur viņa izbaudīja, kā tas ir – brīvi tērzt pie mikroфона. Pēc Holandes atgriežoties Latvijā un Latvijas Radiomājā Doma laukumā, Ināra uzsāka savu jaunās mūzikas raidījumu *Musica nova* – viss dzīvajā ēterā! Balstoties uz komponista Jāņa Petraškeviča liecību, šis raidījums sāka skanēt 1988. gada otrajā pusē, visticamāk, rudenī. Pavisam noteikti *Musica nova* bija viena no pirmajām dzīvo ēteru bezdelīgām.

Pārlecām astoņus gadus vēlāk. 1996. gada 1. janvāris un Latvijas Radio 3 “Klasika” dzimšana. Tolaik gan to atpazīna kā programmu “Klasika” vai klasiskās mūzikas kanālu. Inga atceras, ka “Klasika” turpināja UĪV iesākto – piesakot, komentējot un atskaņojot mūziku dzīvajā ēterā, bet īpaši neaizraujoties ar aktuālo informāciju par notikumiem Latvijā un pasaulē. “Klasikas” sākums bija četras stundas diennaktī no 21.00 līdz 01.00. Gita Lancere atceras: “Tie vakari bija milzīga brīvības sajūta. Bieži vien kolēģi bija jau aizgājuši mājās, savukārt tu esi savācis ruļļu kaudzi, diskus un nu esi gatavs doties uz studiju parunāties un spēlēt mūziku, kas tev pašam patīk, un darīt to, cik ilgi gribi, kā gribi, kādā secībā gribi. Tagad mēs visu laiku skatāmies pulkstenī – tūlīt sāksies ziņas, raidījums ir 59:30, un tu esi perfekts līdz pēdējai sekunde. Toreiz bija citādi. Tā brīvība bija ļoti, ļoti iedvesmojoša.”

Uz kādu no raidījumiem bija atnācis komponists Armands Strazds. Viņš spēlēja tādu mūziku, ka pēc tam “Klasika” saņēmusi vēstuli ar liecību, ka cilvēki, kas raidījumu klausījušies uz kuģa, tādu mūziku izdzirdot, gandrīz vai jūrā lēkuši!

Paiet deviņi mēneši, un 1996. gada 1. oktobrī “Klasika” sāk raidīt 12 stundas diennaktī no vieniem dienā līdz vieniem naktī. Pilnas diennakts apjomu sasniedz jau pavisam drīz – 1997. gada 1. janvārī.

Taču līdztekus tam, ka “Klasika” regulāri skanēja mūzika un redaktori to arī komentēja, visu laiku tomēr prātā vīdēja doma par satura paplašināšanu. Varētu taču runāt ne tikai par komponistu dzimšanas gadu vai skaņdarba tapšanas apstākļiem, bet kaut kā iesaistīt pasauli un notikumus tajā.

1998. gada janvārī dzima raidījums “Atspere”. Pirmoreiz tas izskanēja 3. janvārī. Pie mikrofoniem divas balsis – Inga Saksone un Orests Silabriedis. Orests saka, ka viņam nedaudz mati ceļas stāvus, atceroties to, kāds bija apvārsnis, ko vienas stundas laikā viņi vēlējušies aptvert. Piektdienas pēcpusdienas un vakari, bieži vien arī pirmās naktsstundas, pagāja, aptaujājot kolēģus, mūziķus, intervējot literatūras zinātniekus, mākslas vēsturniekus un kino pazinējus.

Pāris mēnešus vēlāk rodas jauns dzīvā ētera raidījums “Diena sākusies”. Tas skanēja no 9.03 līdz 9.30. Trīs minūšu Ziņu dienesta ziņas, un pēc tam jau “Klasikas” cilvēku veidots informatīvs ieskaits dienas ritējumā. Inga atceras, ka tas bija pirmais mēģinājums arī darbadienu rītos stāstīt par konkrētās dienas notikumiem. 2001. gadā “Diena sākusies” pārcēlās uz astoņiem no rīta. “Tas bija pirmais drosmīgais solis celties agrāk,” Inga saka.

Taču vislielākā uzdrīkstēšanās nāca 2007. gadā, kad 5. martā ēterā pirmoreiz izskanēja “Rīta regtains”. Orests stāsta, ka sākotnēji trīs vīriešu kārtas pārstāvji – Kristaps Menniks, Edgars Raginskis un pats Orests Silabriedis – novadīja visus piecus nedēļas rītus, taču katru rītu līdzās bija cita meitene. Kristaps atceras, ka sākums bijis visai dramatisks – ļoti intensīvs un dinamisks. Vakarā gatavojies rubrikām, no rīta ēters, tad skriešana uz pamatdarbu un atkal pie rubrikām, un tā viss no jauna.

“Atceros, ka vienreiz “Rīta regtaimā” stāstīju par omletes izcelsmi. Pašam likās – ja nu var atrast kaut ko neadekvātu, nepiemērotu šim raidījumam, tad tā varētu būt omletes rašanās.”

Tēmu “Rīta regtaimos” nudian bija daudz. Gan par pirātu radio, gan Baha pasijām, gan par *Coca-Cola* izcelšanas, par sniegpulksteņiem, par peldēšanas sezonas atklāšanu, maratonu, zobubirsti... Šo uzskaitījumu varētu turpināt visa žurnāla garumā.

Inta Pīrāga, Kristaps Menniks un Inga Saksone

Pēcāk dzīva balss bija dzirdama arī dzirdama pēcpusdienā. Tā bija informatīvā pusstunda “Pa ceļam ar “Klasiku””, kā arī pēcpusdienas aktuālā intervija. Taču pa dienu dzīva cilvēka klātbūtnes ēterā nebija. Patlaban no 11.05 līdz 13.00 studijā ir dzīvs cilvēks ir. Viņš uzklauza klausītāju muzikālās vēlmēs raidījumā “Izvēlas klausītāji” un 12.00 vada “PārMijas”, kurās skan laba mūzika ar nelieliem pieteikumiem. Mērķis? Ar ētera klātbūtni un saistošu mūziku klausītājam sagādāt labu sajūtu.

“Mūzika ir komunikācijas veids. Bez cilvēkiem, kas to klausās, tā neeksistē.”

To, ka saikne ar klausītāju ir svarīga, saprata jau radio darbības pirmsākumos, kad tika saņemtas vēstules un uzklauti klausītāju lūgumi. 30. gadu radioabonentu rubrikā “Klausītājiem vārds” lasāmas šādas rindas: “Attiecībā uz rīta koncertiem man jāsaka, ka rītos vajaga dot maršus, maršus un tikai maršus. Jo, kad radio mūs modina,

„Atsperes” veidotāji Inta Zēgnere, Jānis Markovs, Inga Saksone, Gunda Vaivode, Orests Silabriedis un Ilze Medne, 2006

tad skumja mūzika rada sliktu sajūtu un mēs pēc tam visu dienu jūtamies skumji. Bet, kad mums rīta pirmā pusstunda ir jautra, tad garastāvoklis arī visu dienu ir labs.”

Vācu okupācijas laikā tika ieviesta latviešu karavīru pusstunda, kurā skanēja tautasdziesmas un populāras melodijas. Savukārt padomju gados regulāri kļuva koncerti ar darba pirmrindnieku, revolūcijas veterānu un darbaļaužu kolektīvu sastādītu programmu no padomju saimniecību un kolhozu, rūpnīcu, dzelzceļu konduktoru, tapsēšanas, ķīmiskās tīrīšanas cehiem un visām citām iespējamām darbavietām. Šīs vēlmes izrādījušās varen plašas, jo Ogiņska polonēze vai kāda no Dārziņa kordziesmām skanējusi līdzās somu tautasdziesmai vai kādai neapoliešu dziesmai. 60. gadu vidū tieši ar šādu mērķi – apkopot klausītāju vēlmes gaumīgi sakārtotā koncertā – Radio darbā tika pieņemta Marija Janmeija. Viņas veidotie koncerti laika gaitā mainīja gan raidlaikus, gan nosaukumus – Marija veidoja koncertus “Pēc jūsu vēlēšanās, draugi”, “Ko vēlas dzirdēt mūsu radioklausītāji?” un muzikālo sveicienu “Vienīgi jums”, kas sākas līdz ar Atmodu un Latvijas Radio I programmā noturējās 15 gadus.

Arīdzan “Klasika” turpināja šo gadu desmitiem attīstīto komunikācijas formu ar klausītājiem. Raidījums “Programmē “Klasikas” klausītāji” startēja sestdien, 1997. gada 4. janvārī, pulksten 17.00 un ilga veselu stundu.

“Tūlīt būs tāds nedaudz aizplivurots sveiciens no kādas dāmas, un šo sveicienu viņa sūta kādam par prieku. Rosīni uvertīrai operai “Žagata zagle”.

Paplašinoties sestdienas rīta raidījuma “Atspere” auditorijai, likās loģiski klausītājus labāk ar viņu izvēlētajiem gardumiem cienāt rīta pusē – no vienpadsmitiem. Tomēr drīz izrādījās, ka ar vienu programmēto stundu kļuvis par šauru, un līdz ar 1998. gada pavasari “klasīki” klausītāju zvanus lemj uzklaušīt arī svētdienās. Sāk ar pusotru stundu, turpina ar divām un kādu brīdi pat ar trim stundām.

“Izmantojot iespēju, gribētu jūs pasukubināt zvanīt mums, jo negribu ticēt, ka visā Latvijā vētras dēļ telefona sakari būtu pārtrūkuši. Mūs ir sazvanijuši tikai pāris cilvēki. Esiet tik laipni, citādi varat palikt nākamā svētdienā bez sava koncerta.”

Ilze Medne uzsver, ka radiodarbā saikne ar klausītāju ir ļoti svarīga. Ir lieliski, klausītājus darīt priecīgus ar skaņdarbiem, kurus viņi lūguši. Ja stundas laikā esi desmit cilvēkus darījis priecīgus, tas jau ir ļoti, ļoti daudz. “Un nav jau tā, ka dodam tikai mēs,” saka Ilze. “Mēs gūstam sajūtu, ka mūs dzird, ka esam svarīgi, ka šo klausītāju koncertu gaida. Tas padara tevi bagātāku, liek tev meklēt un mācīties. Un savīlņojoši, ka kāds zvanītājs pat nobirdina kādu priekša asaru.”

Starp citu, klausītāji nereti labo valodas kļūdas. Ilze atceras, ka viens no tādiem ļoti izteiktiem valodas sargiem bija fotogrāfs un sporta žurnālists Zigurds Mežavilks.

Ilze: “Pie vārda ‘festivāls’ vienmēr atceros viņu.”

Inta: “Viņaprāt, jāsaka – ‘mūzikas svētki!’”

Ilze: “Tieši tā!” (smejas)

Latvijas Radio 3 “Klasika” ar konkursiem un dāsnajām balvām, ko devuši daudzie sadarbības partneri, savu auditoriju audzinājuši ne tikai kvantitatīvi, bet arī kvalitatīvi. Balvās ir koncertu un teātra izrāžu biļetes, žurnāli un grāmatas, pat veseli abonementi un albumi.

Pārejot uz jau dzīviem radiokonsertiem, savā ziņā arī Latvijas Radio I studijas kamer-mūzikas koncertu pirmie apmeklētāji nākuši no programmas “Klasika” klausītāju rindām. Inta Pirāga vēl spilgti atceras pirmo tikšanos ar viņiem 2000. gadā, kad čaklākie

darbi dzirdami katru darba dienu, kad ēterā skan –

“Izvēlas klausītāji”. Ik darbadienu vienpadsmitos desmit mūzikas stundu veidojam kopā! Rakstiet “Klasikas” mājaslapā vai zvaniet pa tālruni 67206705.” Ding, ding, ding!

“Klasikas” veidotāju un klausītāju attiecības apraksta Ilze Medne: “Allaž bijusi tā ģimeniskā sajūta, un tā palikusi aizvien. Mēs esam saime. Viena saime. Gan tie, kas šeit strādājam, gan tie, kas mūs dzird otrpus mikrofonam. Mēs zinām, ka esam vajadzīgi, un tikpat ļoti klausītājs ir vajadzīgs mums.”

Nedrīkst aizmirst, ka “Klasikas” fanu klubīnā ir arī gados jauni klausītāji.

“Labrīt, labrīt bērni, labrīt mani mazie radioklausītāji! Pienākusi atkal mūsu tikšanās reize, un šorīt esmu ļoti, ļoti priecīga, jo vēstuļu ir ļoti, ļoti daudz.”

Mūzikas redakcijas pulkā – Marija Janmeija, Gunārs Jākobsons un Beatrise Bīrone

zvanītāji un koncertu veidotāji tika aicināti uz Radio, vesti ekskursijā pa Radionamu, iepazīstināti ar “Klasikas” darba telpām, lai pēc tam tas viss skaisti kulminētu I studijā ar koncertu. Vēlāk izrādījās, ka, šajā koncertā sapazinušies, klausītāji izveidojuši “Klasikas” fanu klubīnu.

Tiesa, komunikācijā ar klausītājiem “Klasikas” veidotājiem ne vienmēr bijuši relaksēti darba apstākļi. Par traku pārbauzījumu izvēršās pirmie raidījumi darbadienu rītos pulksten vienpadsmitos, kad gājis kā pa ellīti visos Radiomājas stāvos.

Ilze Medne: “Patlaban mēs strādājam ar digitalizētiem ierakstiem un šos ierakstus varam sameklēt, sēžot savā darbavietā, krēslā, nekur nedodoties. Bet pirmsākumos ieraksti bija magnetofona lenšu ruļļos, pēc tam kompaktdiskos. Tātad klausītājs piezvana, pasaka vēlmi, un tad sākas skriešana – viens skrien uz fonotēku augšstāvā, kur atrodas CD, kāds skrien uz pagrabstāvu, kur atrodas arhīva ierakstu ruļļi, trešais skrien uz studiju, lai izvēlēto mūziku paspētu laikā noraidīt. Tātad vismaz četri cilvēki šādam vienam koncertam. Papildus tam arī muzikālās miklas, jo ne vienmēr klausītājs pasaka konkrēti, ko vēlas.”

Taču šodien visiem par prieku šādi skrējieni izpaliek un klausītāju iecienītie skaņ-

Par bērniem un jauniešiem Latvijas Radio domāja vēl ilgi pirms “Klasikas” dibināšanas, un vairākas desmitgades par šiem raidījumiem rūpējās Beatrise Bīrone (1938), Mūzikas redakcijā miļi saukta par Betu. Pirmsākumos tie ir atsevišķi koncerti, bet pamazām bērniem domātās programmas iegūst stabilus ētera laikus un to kopējā hronometrāža sasniedz divarpus stundu nedēļā.

Ar Kultūras ministrijas un Izglītības ministrijas atbalstu tapa Romualda Kalsona un Valda Krastiņa veidotie raidījumi konkrētu klašu bērniem, Ēvalds Siliņš gādāja par iknedēļas ciklu “Pēterītis muzikants”, bet Oļģerts Grāvītis iejutās tēvoča komponista lomā. Savukārt vismazākie klausītāji ar nepacietību gaidīja, kad ēterā sāks skanēt “Mūzikas vācelīte”, kurā viņus uzrunāja mūzikas vecmāmiņa Anta Klints.

Latvijas Radio arī gādāja, lai klausītāji iepazītu perspektīvākos mūzikas skolu audzēkņus. Radošā brigāde, naudu neskaitot, varēja braukt uz visattālākajiem Latvijas nostūriem. Bija gadījumi, kad pie flīģeļa kāju funkciju pildīja koka blūķis, bet mazo mākslinieku atbildības sajūtu un degsmi tas nemazināja.

Par dārgumu dārgumu Beatrise Bīrone sauc konkursu *Concertino Praga*. Sadarbība ar Prāgas Radio sākās pavisam nejauši –

ar toreiz desmitgadīgās Līgas Vecbaštikas (viņu tagad pazīstam kā Līgu Skrīdi) ieskaņoto Mocarta klavierkoncerta daļu.

Beta atceras: "Orķestris bija gatavs vienu atvaļinājuma dienu svelmainā jūlijā vēltīt tam mazajam cilvēkbērnam. Kad ap pusdienlaiku sākās ieraksts, visiem sviedri plūda aumaļām pār seju, Līgai kleitiņa tika novilkta nost, un viņa krekliņā nospēlēja Mocarta koncerta daļu."

Tajā pašā 1966. gadā Beatrise Bīrone Vissavienības bērnu mūzikas festivālā satika Prāgas Radio pārstāvi Miroslovu Tureku, kurš nu uzzināja, ka talantīgā Latvijas brīnumbērna ieraksts jau nosūtīts uz Prāgu. Sākās nopietna sadarbība, un 1995. gadā Beatrise Bīrone *Concertino Praga* apjomīgo māpi nodeva Ingai Saksonei, kura atceras: "Vispildītākais ir pirmais *Concertino* gads, kad devos turp kopā ar Dārziņskolas klarinetistu kvartetu. Tās ir divas garas nedēļas.

Ieva Rūtentāle, Lauma Skrīde un Guna Paula

Sākumā laureātu koncerts slavenajā *Rudolfinum* zālē Prāgā, tad festivāls un pēc tam ir ceļošana pa Dienvidbohēmiju, iebraucot daudzās brīnišķīgās vietās un muzicējot. Man visvairāk šajos braucienos patika, ka pēc koncerta, kad visi jau sapazinušies, norisinājās sarunas. Jaunie mūziķi cits citu uzmundrināja, izstāstīja, kas labāk patika, un radiocilvēki, kas bijuši klāt, dalījās ar savām pārdomām. Šī sadarbšanās bija ļoti interesanta un svarīga."

Taču ne vienmēr viss ritēja gludi. Gadā, kad konkursā startēja flautiste Ieva Rūtentāle, tikai mājupdošanās rītā, 23. jūnijā, Inga saprata, ka viņu reiss ir krietni vien agrāk. Par spīti šoferu meistarībai lidostā Ieva un Inga nonāca reizē ar lidmašīnas pacelšanos. Nācās iet uz radio "Brīvā Eiropa" redakciju un Jāņuvakarā lūgt patvērumu tur.

2012. un 2013. gadā diezgan bieži tika dzirdēta frāze *EST-LAT*. Par šo projektu stāsta Gunda Vaivode: "Ideja radās mūsu toreizējam ģenerāldirektoram Dzintrim Kolātam, kurš vēlējās, lai mēs piedalāmies kādā starptautiskā projektā. Šis projekts bija iespējams tāpēc, ka mums Igaunijā ir brīnišķīga viņu "Klasikas" kolēģe Tīa Tēdere. Piezvanīju viņai un teicu, ka mums ir tāda un tāda doma – vai esat gatavi piedalīties? Viņa, ilgi nedomājot, teica jā! Ko-

pīgi izveidojām divus bērnu un jauniešu mūzikas festivālus. Viens bija Rīgā, to producēja Inga. Muzikālo bērnu bija ap simt. Otrs festivāls, kur mēs ar visiem latviešu bērniem devāmies, norisinājās Vīlandē. Paralēli šiem festivāliem notika reportāžu apmaiņa, un mēs iepazīstinājām ar saviem jaunajiem mūziķiem."

Taču "Klasikā" skanēja ne tikai reportāžas, ne tikai ieraksti – bija arī spēles un konkursi. Ļoti spilgts brīdis bija laiks no 2005. līdz 2008. gadam, kad šeit, "Klasikas" vilņos varēja dzirdēt kolēģa Jāņa Markova (1969–2009) veidoto raidījumu, kura signālā bija dzirdams slavenais Jūliusa Fučika rotaļīgais, klauniskais, hromatiskais maršs "Gladiatoru ierašanās".

"Jāņa spēle! Jums iespēja sekot līdz spēles dalībnieku atbildēm uz jautājumiem, pašiem dalībniekiem iespēja tikt pie vērtīgām balvām katru svētdienu laikā no 11.00 līdz 12.00. Klausieties "Jāņa spēli!"

Inga Saksone saka, ka Jāni Markovu visi apbrīnojuši: "Viņš bija viens no retajiem, kurš varēja ar dabisku sirsnību darboties dzīvajā ēterā, sarunāties ar klausītājiem, uzdot miklas un vēl arī pa vidu jautrā garastāvoklī turpināt spēli. Viņš prata labi komunicēt ar klausītājiem un vienlaikus kontrolēt spēles gaitu. Tā bija ļoti interesanta stunda "Klasikā".

Spēlēšanās un azarts vairākas sezonas valdījis arī spēlē muzikāliem jauniešiem "Nošu domino", ko veidoja vispirms Inga Saksone, pēc tam Dina Dūdiņa-Kurmiņa.

Stāsta Inga: "Sākām ar raidījumiem, kuros aicinājām audzēkņus no skolām, lai pastāsta par savām skolām. Bet drīz sapratām, ka ar jauniešiem jādarbojas atraktīvāk. Lūkojoties ar šodienas aci, šķiet, ka tas viss tomēr bija ļoti, ļoti nopietni. Spēles finālā studija bija pilna ar audzēkņiem no visām Latvijas mūzikas vidusskolām. Šeit bija gan muzicēšana, gan spēles spēlēšana. Un kurss notika daudzās kārtās! Teorētiski atbildēja uz teorētiskiem jautājumiem, tad bija oratori, kuriem bija uzdevumi daīli runāt par tēmu. Tēmas bieži vien domāja Orests Silabriedis un Ilze Medne. Visbeidzot bija praktiķi, kas improvizēja. Un improvizēja par visdažādākajām tēmām! Pirmkārt, tās bija muzikālās tēmas, tad bija ainavu apraksti, viņi muzicēja par karikatūrām un arī par receptēm: tika iedota recepte un uz tad klavierēm jāataino, kā sakuļ olas, kā pieber miltus. Vienā no šīm improvizācijām piedalījās tolaik vēl jauniņais Reinis Zariņš. "Nošu domino" pirmsākumos tika piesaistīti profesionālie mūziķi. Un arī muzikologi uzdeva jautājumus – Ilma Grauzdiņa, Jānis Torgāns, Inese Lūsiņa. Praktiskus vērtēja Niks Gothams, Viktors Ritovs, Inga Bērziņa."

Gunda Vaivode uzsver, ka šajās spēlēs "Klasikas" cilvēki sastapuši dažus, kas tagad

kļuvuši par kolēģiem: Signe Lagzdiņa, Aneite Ašmane, Dāvis Engēlis. Arī Cēsu mūzikas skolas komandas laureāte 2011. gadā Lauma Malnace palaikam dzirdama "Klasikas" radiovilnī. Savulaik "Nošu domino" piedalījās komponiste Madara Pētersone, arfiste Dārta Tisenkopfa, altists Pēteris Trasuns un daudzi, kas tagad jau ir Latvijas mūzikas ainavas neatņemama sastāvdaļa.

"Nošu domino" bija jāveido arī pasakas.

"Viss, ko tu, gailīt, dzirdi, ir mūzika. Bet, kur tu teci?" – "Latvju ciemā, latvju ciemā meitas celt" – "Mon dieu, cik tālu! Ņem talkā manas sagatavotās klavieres! Tās ir sagatavotas visiem gadījumiem. Arī pārlidojumiem. Au revoir!"

Regulāras bijušas arī lielas un apjomīgas bērnu un jauniešu dienas. Pirmā notika 2010. gada janvārī, otrā – 2018. gada septembrī. Gunda Vaivode stāsta, ka tā bija lieliska iespēja bērniem nokļūt ierakstu

Ādažu Mākslas un mūzikas skolas saksofonu kvintets "Bērnu dienā"

studijās. Viņi paši veidoja pieteikumus, un pēc tam šos pieteikumus varēja noklausīties koncertos. Bērni no dažādām mūzikas skolām paši arī uzstājās – vienureiz kopā ar saviem pasniedzējiem, citureiz ar lieliem mūziķiem.

"Mārtiņ, vai tev nebija bail spēlēt ar Raimonu Paulu? Jūs tikāties tikai pavisam īsu brīdi pirms koncerta." – "Nu, nebija, bet sākumā, nu, bija."

Bērni mācījās arī būt par diktoriem.

"Žagaru saišķis, žagaru saišķis, žžžagaru saiščis..."

Dina Dūdiņa-Kurmiņa atceras konkursu 2010. gadā, kad pret Rīgas Doma kora skolas trešo klasi sacentās Ilze Jaunalksne, Leonarda Ķestere, Andris Sējāns un Andris Vecumnieks.

"Mazs cilvēciņš plivina rokas. Nosvidis slapjš, bet nevar aizlidot. Kas tas ir?" – Ilze Jaunalksne: "Klausies, ko teiktu Mariss Jansons, ja viņš šo miklu dzirdētu?"

No mazajiem cilvēkbērniem pārejām pie lielākiem cilvēkbērniem.

"JĀAAAZEP! Pār plāvām, pār norām, par jauno mūzikā un Mūzikas akadēmijā."

"Klasikas" balss Signe Lagzdiņa par raidījumu "Jāzeps", kas ēterā sāka skanēt 2013. gada rudenī: "Tas bija mūsu bērniņš.

Ticu – ja nebūtu tāda “Jāzepa”, mēs ar daudziem jauniem komponistiem, jauniem mūziķiem, kas tagad jau nemaz vairs nav tik jauni, nebūtu satikušies.”

“Jāzepa” pirmoreiz uz interviju nāca komponisti un atskaņotājmākslinieki Oskars Herliņš, Rūdolfs Macats, Matiss Čudars. “Jāzepe” sāka ar skatīšanos mūzikas un Mūzikas akadēmijas virzienā, taču pamazām kļuva skaidrs, ka jauniešus interesē vēl daudz kas cits. Kaut kas svaigs, par ko ikdienā citi runā mazāk.

Savukārt pēc “Jāzepa”, kurš skanēja līdz 2018. gadam, nāk tā pēctecis “Pagrabs”. Tas top Latvijas Radio nupat izveidotajā Multi-mediju studijā, ieraugot plašās iespējas un no jauna lecot lielā izaicinājumā, būtībā nezinot, ko nozīmē multimedijāls raidījums. “Pagraba” ir ekskluzīvā iespēja ne tikai dzirdēt, bet arī redzēt jaunus mūziķus. Un pārsvarā tā ir neakadēmiskā mūzika. Kaut kas alternatīvs, kaut kas džezisks, kaut kas elektronisks.

“Jāzepa” komanda – Signe Lagzdina, Vizma Zvaigzne un Dāvis Enģelis

Par alternatīvo, džezisko un alternatīvo rūpējas arī cits “Klasikas” raidījumu flangs – t. s. ne-klasika. Maruta Rubeze teic, ka tieši daudzveidība ir tā, ko jau kopš radio pirmsākumiem vēlēties iegūt radioklausītājs.

“Operešu, mūziklu un arī kinomūzikas laiks programmā “Klasika” ik sestdienu pulksten četros pēcpusdienā”

Par uzmundrinājumu savulaik radioviļņos gādāja gan Teodora Vēja koncertansamblis, gan Gunāra Ordelovska vadītā “Lauku kapela”. Citāts no Ordelovskim vēlitās Oļģerta Grāviša grāmatas: “Svētdiena, 1977. gada 26. novembris. Pēc desmit gadu darbošanās mūsu Radio studijas slēgtajās telpās šodien izlīdām no pagrīdes. Izdarījām sava veida pārdošību. Pašā koncertdzīves centrā, LU Lielajā aulā, uzstājamies ar visu laiku labāko, kas “Lauku kapelas” repertuārā pa šiem gadiem sakrājis. Koncertu kuplināja ansamblim uzticamie solisti Vera Davidone, Miķelis Fišers, Pēteris Grāvelis. Negaidīju, ka telpa būs pārpildīta. Ažiotāžu pastiprināja televīzijas ļaudis, kuri koncertu pārraidīja visai Latvijai. Arī radio. Patīkama sajūta. Īpaši diriģējot pašam savus darbinus.”

Gunārs Ordelovskis par Teodoru Vēju: “Daudziem mūsu kādreizējiem izcilajiem mūziķiem – Arvidam Norītim, Atim Teihmanim un citiem jaunībā nācies spēlēt re-

storānos gan tīri dzīves vajadzības dēļ, gan arī lai mūziķi darbu dabūtu. Arī Teodoram Vējam tas nav gājis secen. Bet interesanti ir tas, ka viņš, savā laikā būdamas Operas simfoniskā orķestra koncertmeistars, turpinājis spēlēt toreiz sauktajā “Romas pagrabā”. Tur viņš vadīja izcilu salonorķestri. Liekas, ka tas bija arī viens no veicinātājiem pievērsties operešu mūzikai vēlākos gados. Man ar Teodoru tiešāka saskare bija kā Radio orķestra mūziķim, kad viņš mums diriģēja operešu mūziku, Štrausu valšus. Viņam bija ļoti gaišas diriģenta rokas, un viņš kā mūziķis bija gaišs. Bet kā cilvēks – ļoti izturēts, džentlmeniski solids. Kā saka, virs ar cūkādas cimdiem un katliņu galvā.”

Bet nu lecam uz cita – tautasmūzikas viļņa. Tas radioviļņos piedzīvojis gan labvēlīgu, gan ne tik labvēlīgu laiku.

Atceras Diāna Albina (1926–2013): “Abu Centrālkomitejas sekretāru – Arvida Pelšes un Augusta Vosa – valdīšanas laikā Jāņu atzīmēšana bija stingrs tabu. Kā šodien atceros lielo traci, kas izcēlās, kad Radio vadība saņēma stingru zvanu no augšas, ka radio skanējusi kāda līgo dziesma.”

Nozīmīgu lomu tautas un pasaules mūzikas skanējumam “Klasikā” pildījuši un pilda kolēģe Gita Lancere, kura Mūzikas redakcijā sākotnēji darbojās kā latviešu mūzikas redaktore un Mūzikas akadēmiju absolvēja kā etnomuzikoloģe. Gita atceras, ka viens no pienākumiem Radio bija būt redaktorei leģendārajam Daiņa Stalta pusstundas raidījumam “No tautas krātā dziesmu pūra”. Redaktora uzdevums bija Daiņa tekstus dabūt cauri Glavļitam – padomju laika cenzūrai. Dziļajos padomju laikos šis raidījums bija kā nacionālisma saliņa. Dainis intervēja dažādus interesantus cilvēkus, kas bija saistīti tieši ar tradicionālo kultūru, un spēlēja tautasmūzikas ierakstus.

1988. gadā norisinājās leģendārais starptautiskais folkloras festivāls *Baltica*. Šajā festivālā bija viena no pirmajām reizēm, kad publiski iznesa tobrīd vēl neatjaunotās Latvijas Republikas sarkanbaltsarkano karogu.

Pēc festivāla Gita kopā ar Ināru Jakuboni veidoja raidījumu “Austras koks”, kas vēlākos gados bija Gitas firmaszīme radioviļņos. Vēl no tradicionālās kultūras “Klasikā” bijuši raidījumi “Sarunas folkloras krātuvē”, “Lai līgo lepnā dziesma”, kurā katru nedēļu tika apgūta kāda dziesma, kuras tekstu publicēja “Rīgas Viļņos”, un vēl katru dienu 15 minūtes skanēja “Tautas mūzika”.

Patlaban Gitas vārds visciešāk saistās ar raidījumu “Odiseja” – tie ir muzikāli ceļojumi tuvā un tālā pasaulē.

Gita atceras: “Ap “Klasikas” sākumu mūsu ēterā bija raidījums “Mūzika ar jēgu un bez steigas”. Studijā nāca Sergejs Ancupovs, pats spēlēja indiešu sārodu un stāstīja par dažādu mūziku. Vēl bija dzīvie koncerti I studijā, kur skanēja indiešu mūzika viena pati, indiešu mūzika kopā ar lat-

Gita Lancere

viešu kokli un tamlidzīgi. Vispār mēs tolaik darījām visādas trakas lietas. Tad pamazām, pamazām nonācu līdz tam, ka vēlos veidot savu raidījumu. Ilgu laiku meklējām nosaukumu, vajadzēja ko tādu, kas iemieso ceļošanu, pasauli... Tā nonācām līdz “Odisejai”, jo būtībā tās ir tādas odisejas mūzikā, pasaulē, nāk cilvēki, stāsta par saviem pasaules apceļojumiem. Raidījums sāka skanēt 2005. gadā, un tas ir dzirdams vēl joprojām.”

“Klasikas” ļaudīm patīk ielūkoties pasaulē mūzikā, kas vēl nesen regulāri tika darīts gan raidījuma “Benefice” galā pievienotajās minūtēs “No Alpiem līdz Andiem”, gan turpinās neakadēmiskajās pusstundās ik rītu, palaikam piedāvājot kādu neparastāku balsi vai enerģiskāku ritmu no pasaules. Savukārt par latviešu tradicionālās kultūras aktualitātēm varam uzzināt Anetes Stuces veidotajā raidījumā, kas pie klausītājiem nāk otrdienās kopš 2015. gada.

“Etnovēstis”. Par vakardienu un par rītdienu kultūrā, mākslā, literatūrā un mūzikā”

Ne vien žanriskā daudzveidība, bet arī izglītošana. Tāds vienmēr bijis rādiopaidījumu uzdevums arī neklasiskajā jomā, kur nācies dažādi izlocīties, lai izvairītos no pārmetumiem un pat represijām.

1996. gadā raidījumu ciklā “Latvijas Radio fonotēka – unikāls arhīvs” Diāna Albina sarunājās ar leģendāro džeza raidījumu vadītāju, pianistu un aranžētāju Ivaru Mazuru (1929–2010).

Ivars: “Visiem ir skaidrs, ka tajā laikā ļoti nevēlama skaitījās t. s. Rietumu kultūras invāzija, un visu laiku galvenokārt tika propagandēts tas, kas radies pie mums. Mēs jau centāmies pēc iespējas popularizēt to, kas pasaulē bija labākais un populārākais.”

Diāna: “Pie tam tas bija ļoti grūti. Nemaz nerunājot par nošu materiāliem, bet kaut vai par tik elementārām lietām kā skaņuplašu ieraksti. Materiāli bija gandrīz nepieejami. Praktiski viss bija balstīts entuziasmā.”

“Ir pienācis laiks džezam. Skan koncerts džeza mūzikas mīļotājiem. Ar jums runā Ivars Mazurs”

Ivaram Mazura misiju džeza jomā Latvijas Radio un "Klasikā" turpina Ansis Pavasaris.

"Sveicināti visi, kuri interesējas par džeza mūziku. Mani sauc Ansis Pavasaris, un es jūs uzaicinu pavesoties LR džeza klubā!"

"Burtiski no pirmajām dienām, kad ienācu Radio pirms gandrīz 30 gadiem, atceros, ka jau pirmajās nedēļās no mājām atnesu skaņuplates un samontēju pirmo raidījumu. Piedāvāju to Gunāram Jākobsonam, kurš toreiz bija Mūzikas raidījumu redakcijas galvenais redaktors. Tajā laikā nebija tik strikti tie raidījumu tīkli, un viņš man teica – ā, tūlīt atradīsim, kur ielikt. Kaut ko pabīdīja, kaut ko izmeta, un tā vakarā mans raidījums aizgāja!"

Ansis un Ivars bija ne tikai raidījumu džeza mīļotājiem vadītāji, bet arī muzikāli kolēģi.

"Mēs ar Ivaru esam šad tad uzspēlējuši kopā. Viņš toreiz strādāja tepat netālu. Bieži dienas vidū atvērs durvis un parādījās zelta brilles – es te tā garām nācu, domāju, ienākšu parunāties."

Par džeza vēsturi allaž gatavs zināšanās dalīties Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Džeza katedras dibinātājs un vadītājs, saksofonists un klarnetists Indriķis Veitners, kurš noteikti būs arī liels palīgs Anetei Ašmanei. Viņa tieši šajā sezonā aizsākusi jaunu raidījumu ciklu.

"Džeza impresijas". Sarunas, iepazīšanās, aktuāli notikumi un jauna mūzika. Klasikas ēterā ceturtdienās 9.05 no rīta un svētdienās pēc astoņiem vakarā."

Īpašs džeza stilistikā ieturēts papildsignāls tika izveidots raidījumam "Benefice", un visbiežāk šeit kādu personību ar aizraujošiem stāstiem izcēlis un rūpīgi atlasītiem ierakstiem suminājis Raitis Zapackis.

"60. gados sākās rokenrola laiks. Džeza no izklaides kļuva par intelektuāli

Ansis Pavasaris

analizētu mūziku, kas auga un pārveidojās. Kur lai paliek svinga mūziķi kā Stefans Grapelli? Slavenais Ronijs Skota krodziņš Londonā viņam bija atvērts."

Ne-klasiku personības iemūžinātas arī pārraižu ciklā "Mūsu leģendas", kur sastopam Elgu Igenbergu, Gunāru Rozenbergu, Ivaru Vigneru, Ringoldu Ori, Valentīnu Butāni un Oskaru Stroku. Kā vairāku pārraižu autorei vislielākā pateicība pienākas Daigai Mazvērsītei.

"Klasikas" viņos svaigas džeza vēsmas regulāri ienes Māra Briēžkalna rīkotsais festivāls "Rīgas ritmi" un tā satelīts *Art of Riga Jazz*, kas adresēts izmeklētākai auditorijai un notiek šeit pat, Latvijas Radio I studijā. "Klasika" seko un jūt līdzī savējiem starptautiskajā konkursā *Sony Jazz Stage*. Neaizmirstamu klātesamības sajūtu un jaunās paaudzes mūziķu džeza draivu jutām, kad tieši Latvijas Radio kļuva par mājvietu Eiroradio džeza orķestra 2018. gada projektam *Baltic Vibes*, kuram jaundarbus radīja Kirke Karja no Igaunijas, Daiņus Pulausks no Lietuvas un mūsu Kārlis Vanags, radošs un pieredzes ba-

Maruta Rubeze

gāts saksofonists, Latvijas Radio bigbenda mākslinieciskais vadītājs.

2020. gads, kas pasaules mēroga pandēmijas dēļ ir stipri nepiemērots kolektīvai muzicēšanai, spējis pierādīt Radio bigbenda spēju mobilizēt radošo potenciālu, ja tomēr šī izdevība rodas, kā tas bijis Dzintaru koncertzāles vasaras sezonas atklāšanā kopā ne tikai ar Raimondu Paulu, bet arī Aleksandru Antoņenko!

Radio "Klasika" visaktīvākie klausītāji pavisam noteikti būs ievērojuši, ka viena no nedēļas dienām "Klasikā" ir īpaša. Atceras Gunda Vaivode: "Kad mēs kļuvām par atsevišķu programmu "Klasika", arī džeza un vieglā mūzika ienāca sporādiski pa vakara programmām, pa atsevišķiem laikiem. Tad mēs nolēmām veidot īpašos trešdienu vakarus, lai koncentrētā veidā izskan tas, kas ir mazliet ne-klasika." Tā nu katras trešdienas noslēgumā, ko savulaik diezgan ilgi sauca par "Trešdienas alternatīvajiem vakariem", līdzās laikmetīgajai klasiskajai mūzikai ir daudz vērtīgas informācijas no neakadēmiskā lauka.

Marutai Rubezei atmiņā "Rīgas Laika" ieguldījums 2000. gadu trešdienu vakaros, kad ar brīnišķīgiem stāstiem un jauniem CD klausītājus priecēja Ilmārs Šlāpins. Mūslaikos īpaša, īpatna mūzika skan Richarda Endriksona raidījumā "Tāda mūzika" (ēterā kopš 2019. gada 24. aprīļa). Viņa piedāvājums ir ļoti drosmīgs. Un, protams, ne-klasikā nevar aizmirst "Tīrkultūras" devu (ēterā kopš 2016. gada 1. jūnija).

"Mani sauc Jānis Šipkēvics, esmu ārkārtīgi priecīgs par iespēju turpmāk ar saviem kolēģiem Rolandu Pēterkopu un Reini Semēvicu uzrunāt jūs "Klasikas" vilni. Mēs ar prieku atklāsim, mūsaprāt, skaistākās šīs pasaules skaņas un centīsimies kopīgi tapt ārpasaules iedvesmoti."

Uz šīsreizes atvadām atstāšu jūs, lasītāji, ar "Klasikas" balss Sandras Ņedzveckas skaisti pateikto: "Klasikā" daudz kas labs ir bijis, un lai tas pārvērstos tieši tik daudz, lai turpinātu pastāvēt."

Uz drīzu sadzirdēšanos! 🎧

Ārstata autori – Oļģerts Grāvētis, Ruta Ruņģe, Ivars Mazurs, Diāna Albina, Jūris Griņevičs un Edvards Lavrinovičs, 1995